

HE 60/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle tieteellis-teknisestä yhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi tieteellis-teknisen yhteistyösopimuksen muuttamisesta Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä Helsingissä lokakuussa 2012 tehdyn sopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Suomen ja Yhdysvaltain välisen yhteistyösopimuksen tarkoituksena on edistää sopimuspuolten välistä tieteellistä ja teknologista yhteistyötä. Nyt tehdyllä muutossopimuksel-

la muutetaan yhteisten hankkeiden sekä vieraillevien tutkijoiden aikaansaamien tulosten julkistamista, käyttöä ja omistamista koskevia määräyksiä.

Muutossopimus tulee voimaan sinä päivänä, kun viimeinen sopimuspuoli ilmoittaa toiselle kirjallisella ilmoituksella saattaneensa valtiosisäiset menettelynsä loppuun. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin muutossopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	4
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	4
4 ASIAN VALMISTELU.....	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1 MUUTOSSOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	5
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	6
3 VOIMAANTULO.....	6
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	6
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	6
4.2 Käsittelyjärjestys.....	8
LAKIEHDOTUS.....	9
Laki tieteellis-teknisestä yhteistyöstä Amerikan yhdysvaltain kanssa tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	9
SOPIMUSTEKSTI.....	10

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Ensimmäinen Suomen ja Yhdysvaltain välinen tieteellis-tekninen yhteistyösopimus tehtiin vuonna 1985. Sopimusta muutettiin vuonna 1990 ja se uudistettiin kokonaisuudessaan vuonna 1995 (SopS 50/1995), jäljempänä *yhteistyösopimus*. Tämä sopimus on saatettu Suomessa voimaan asetuksella (1064/1995).

Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on edistää sopimuspuolten välistä rauhanomaisiin tarkoituksiin liittyvää tieteellistä ja teknologista yhteistyötä. Yhteistyötä edistetään molemminpuolisen hyödyn, tasa-arvoisuuden ja vastavuoroisuuden näkökulmista. Lisäksi sopimuksen tarkoituksena on kumpaakin sopimuspuolta kiinnostavien tieteellisten ja teknologisten kysymysten tutkiminen luomalla tilaisuuksia ajatusten, tietojen, taitojen ja teknisten valmiuksien vaihtamiseen ja yhteisen tieteellisen tutkimuksen suorittamiseen. Yhteistyösopimus on toissijainen varsinaisten projektien ja hankkeiden osapuolten keskinäisiin sopimuksiin nähden. Sopimukseen perustuva yhteistyö tapahtuu kummasakin maassa sovellettavien lakien ja määräysten mukaisesti.

Yhteistyösopimuksella sopimuspuolet tunnustavat tieteellisen ja teknologisen yhteistyön hyödyllisyyden molempien maiden kansalaisille ja koko ihmiskunnalle sekä lujittavat maiden välisiä ystävyyssiteitä. Sopimuksen erottamattomana osana olevan henkisen omaisuuden liitteessä olevilla määräyksillä on tarkoitus varmistaa sopimuksen mukaisissa toimissa luodun ja hankitun henkisen omaisuuden riittävä ja tehokas suojaaminen.

Sopimuksen nojalla on järjestetty kahden vuoden välein seurantakokouksia, joissa on esitelty yhteisiä kiinnostuksen kohteita ja kartoitettu yhteistyömahdollisuuksia. Vuonna 2004 sopimuksen seurantakokouksessa esille tuli sopimuksen henkisen omaisuuden liitteen uudistaminen. Helsingissä lokakuussa 2012 allekirjoitettiin sopimus Suomen tasavallan

hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä tehdyn tieteellis-teknisen yhteistyösopimuksen muuttamisesta, jäljempänä *muutossopimus*, jolla tehdään yksi muutos yhteistyösopimuksen sopimustekstiin ja korvataan sen henkisen omaisuuden liite uudensisältöisellä liitteellä.

Suomella on tieteellis-teknisiä yhteistyösopimuksia Yhdysvaltojen lisäksi Kiinan (sopimus tieteellis-teknisestä yhteistyöstä Suomen tasavallan ja Kiinan kansantasavallan välillä, SopS 1/1987), Japanin (Suomen tasavallan hallituksen ja Japanin hallituksen välinen sopimus yhteistyöstä tieteen ja teknologian alalla, SopS 11/1998) ja Etelä-Korean (sopimus tieteellisestä ja teknologisesta yhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Korean tasavallan hallituksen välillä, SopS 48/1989) kanssa.

Yhdysvalloilla on tieteellis-teknologista yhteistyötä koskeva sopimus Euroopan unionin kanssa (Euroopan yhteisön ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen sopimus tieteellisestä ja teknologisesta yhteistyöstä (98/592/EC, EYVL 22.10.1998, L 284/37), mutta silti sillä on edelleen monien maiden kanssa myös kahdenvälisiä sopimuksia. Suomen ja Yhdysvaltain välinen sopimus on pitkälti yhteneväinen niiden sopimusten kanssa, jotka Yhdysvalloilla on Euroopan unionin, Ruotsin ja Norjan kanssa.

Tieteellis-teknologinen yhteistyö kuuluu Euroopan unionin jaetun toimivallan piiriin. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 4 artiklan 3 kohdan mukaan tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja avaruuden aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia ilman, että tämän toimivallan käyttäminen estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

Immateriaalioikeudet jaetaan yleensä teollis- ja tekijänoikeuksiin. Nämä ovat osa omistusoikeusjärjestelmää ja nauttivat perustuslain mukaista omaisuuden suojaa. Teollis- ja tekijänoikeuksista säädetään Suomessa

useissa eri laeissa ja niiden nojalla annetuissa alemman asteisissa säädöksissä.

Yhteistyösopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvista määräyksistä säädetään Suomessa useissa eri laeissa. Esimerkiksi tekijänoikeuksista säädetään tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annetussa laissa (404/1961), patenteista ja niiden hakemisesta säädetään patenttilaissa (550/1967) ja hyödyllisyysmalleista hyödyllisyysmallilaissa (800/1991). Työntekijöiden työssään tekemisiin, patentilla suojattaviin keksintöihin sovelletaan oikeudesta työntekijän tekemisiin keksintöihin annettua lakia (656/196) ja suomalaisen korkeakoulun palveluksessa olevien henkilöiden palvelussuhteessa, patentilla suojattavissa oleviin keksintöihin sovelletaan oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin annettua lakia (369/2006).

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa voimaan muutossopimus. Muutossopimuksella lisätään yhteistyösopimuksen VIII artiklaan uusi kohta ja korvataan yhteistyösopimuksen henkisen omaisuuden liite uudella liitteellä. Uudistuksella pyritään turvaamaan tasapuolinen kohtelu yhteistyösopimuksen piirissä tehtävissä yhteisissä projekteissa ja tutkijavierailuissa. Periaatteellisesti tärkeimmät uudistukset koskevat yhteisten hankkeiden sekä vieraillevien tutkijoiden aikaansaamien tulosten julkistamista, käyttöä ja omistamista.

Yhteistyösopimuksen VIII artiklaan lisättävän kohdan mukaan kummallakaan sopimuspuolella ei ole oikeutta ilman toisen lupaa julkaista ja hyödyntää yhteistyön tuloksia. Yhteistyösopimuksen I liitteessä määritellään millä tavalla oikeudet yhteistyön tuloksena luotuun tai hankittuun henkiseen omaisuuteen myönnetään.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Yhteistyösopimuksella varmistetaan sopimuksen mukaisissa toimituksissa luodun tai hankitun henkisen omaisuuden riittävä ja tehokas suojaaminen. Se turvaa tasapuolisen kohtelun sopimuksen alaisuudessa tehtävissä yhteisissä projekteissa ja tutkijavierailuissa. Sopimus lisää tutkimuslaitosten välistä yhteistyötä helpottamalla alakohtaisten sopimusten tekoa ja yhteistyöhankkeiden käynnistämistä. Muutossopimus parantaa suomalaisten vierailevien tutkijoiden asemaa, sillä muutossopimuksen myötä suomalaiset vierailevat tutkijat voivat paremmin hyödyntää yhteisissä projekteissa aikaan saatuja tuloksia. Tutkijavierailu Suomesta Yhdysvaltoihin päin on yleisempää kuin toisinpäin.

4 Asian valmistelu

Yhteistyösopimuksen nojalla on järjestetty kahden vuoden välein seurantakokouksia, joissa on esitelty yhteisiä kiinnostuksen kohteita ja kartoitettu yhteistyömahdollisuuksia. Vuonna 2004 sopimuksen seurantakokouksessa esille tuli sopimuksen henkisen omaisuuden liitteen uudistaminen. Muutossopimus allekirjoitettiin Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2012 tasavallan presidentin myöntämän valtuuden nojalla. Muutossopimukselta pyydettiin lausunto ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä ja opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Lausunnoissa todettiin, että sopimus ja siihen ehdotetut muutokset sisältävät useita lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä ja opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Saadut lausunnot on otettu hallituksen esityksessä huomioon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Muutosopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

I artikla. Muutosopimuksen I artiklassa määrätään, että Suomen ja Yhdysvaltain välisen tieteellis-teknisen yhteistyösopimuksen VIII artiklaan lisättäisiin uusi kohta 2, jolloin voimassaoleva kohta 2 siirtyisi sitä seuraavaksi kohdaksi. Yhteistyösopimuksen VIII artiklassa määrätään yhteistyöhön perustuvien tieteellisten ja teknisten tietojen saatavilla olemisesta ja yhteistyössä luodun tai hankitun henkisen omaisuuden suojaamista ja levittämistä koskevista menettelyistä. Muutosopimuksella artiklaan lisättävässä uudessa kohdassa 2 määrättäisiin, että kummallakin sopimuspuolella tai sopimuspuolen piiriin kuuluvalla osallistujalla tulee olla mahdollisuus tarkistaa yhteistyön tuloksena syntyneen julkaisun teksti ennen sen julkaisuuteen saatamista. Näin kummallakaan sopimuspuolella ei ole lupaa julkaista ja hyödyntää tieteellisiä ja teknisiä tuloksia ilman toisen lupaa. Käytännöllinen ongelma on liittynyt siihen, että Yhdysvaltain lainsäädännön mukaan patentoitavan keksinnön voi julkaista avoimesti 12 kuukautta ennen patenttihakemuksen tekemistä ilman, että menettää patentoimismahdollisuuden. Suomessa patentoimismahdollisuus menetetään, mikäli keksintö julkaistaan. Tämä määräys ei ole ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa.

II artikla. Muutosopimuksen II artiklan mukaan yhteistyösopimuksen liite I korvataan uudella liitteellä. Liitteessä I määritetään yhteistyössä luodun tai hankitun henkisen omaisuuden suojaamista ja levittämistä koskevista menettelyistä. Liite I on määritelty yhteistyösopimuksen VIII artiklassa sopimuksen erottamattomaksi osaksi.

III artikla. Muutosopimuksen III artiklassa määrätään muutosopimuksen voimaantulosta. Muutosopimus tulee voimaan, kun viimeinen sopimuspuoli ilmoittaa toiselle, että sen sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansalliset vaatimukset on täytetty.

I liite. *Henkiseen omaisuuteen liittyvät oikeudet.* Henkisen omaisuuden liitteessä

I kohdassa määrätään henkiseen omaisuuteen liittyvistä yleisistä velvoitteista. Yleisten velvoitteiden mukaan sopimuspuolten tulee varmistaa sopimuksen ja sitä toteuttavien järjestelyjen alaisuudessa luodun tai hankitun henkisen omaisuuden riittävä ja tehokas suojaaminen. Liitteessä määritellään kuinka oikeudet tällaiseen omaisuuteen myönnetään.

I liitteen II. kohdassa määrätään liitteen soveltamisala. Liitettä sovelletaan kaikkeen sopimuksen mukaiseen yhteistyöhön, elleivät sopimuspuolet tai niiden edustajat ole erikseen muuta sopineet. Henkiselle omaisuudelle annetaan tässä sopimuksessa sama merkitys mikä sillä on Maailman henkisen omaisuuden järjestön perustavan yleissopimuksen (SopS 35/1970) 2 artiklassa. Liitteen tarkoituksena on, että kumpikin sopimuspuoli varmistaa, että yhteistoimintaan osallistuvat tahot voivat saada liitteen mukaisesti myönnetty oikeudet henkiseen omaisuuteen. Liite ei kuitenkaan vaikuta sopimuspuolen tai sen kansalaisten väliseen oikeuksien myöntämiseen, mikä määräytyy kummankin maan lakien ja käytäntöjen mukaan. Henkistä omaisuutta koskevien riitojen ratkaisuun pyritään ensisijaisesti osallistuvien tahojen tai tarvittaessa sopimuspuolten keskinäisillä neuvotteilla.

I liitteen III. kohdassa määrätään kuinka sopimukseen perustuvan yhteistyön tuloksena syntyneisiin tuloksiin myönnetään oikeudet.

Lähtökohtana on, että kyseessä olevaan sopimukseen perustuvan yhteistyön tuloksena syntyneen tuloksen omistaa sen aikaan saanut sopimuspuoli ja yhdessä aikaansaatu tulos omistetaan yhdessä. III. kohdan A. alakohdan mukaan sopimukseen perustuvan yhteistyön suoranaisten tuloksina syntyneisiin tuloksiin kummallakin sopimuspuolella on kaikissa maissa yksinoikeudeton, peruuttamaton ja korvaukseton lupa kääntää, monistaa ja jakaa yleisölle tieteellisiä ja teknisiä aikausjulkaisuartikkeleita, raportteja ja kirjoja. Tämän määräyksen mukaisesti tehdyn, tekijänoikeuksilla varustetun työn kaikissa yleisölle jaettavissa kopioissa on oltava kaik-

kien tekijöiden nimet, ellei joku sitä nimenomaisesti kiellä.

Muutossopimuksen I liitteen III. kohdan B. alakohdassa määritellään oikeuksien myöntämisestä muissa kuin edellä mainituissa, A. alakohdan mukaisissa tilanteissa. Vierailevien tutkijoiden oikeudet, palkkiot ja rojaltit henkiseen omaisuuteen määräytyvät isäntäorganisaatioiden toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Sopimuspuoleen työsuhteessa olevan luoman henkisen omaisuuden omistaa se sopimuspuoli, jonka palveluksessa sen luonut henkilö on. Sopimuspuolet omistavat yhteisesti sellaisen henkisen omaisuuden, jonka ovat luoneet kummankin sopimuspuolen kanssa työsuhteessa olevat henkilöt. Samalla tavoin määräytyvät omistusoikeudet niiden henkilöiden luomiin henkisiin omaisuuksiin, jotka eivät ole työsuhteessa, mutta saavat taloudellista tukea sopimuspuolelta. Jokainen tekijäksi nimetty henkilö on oikeutettu saamaan palkkioita, bonuksia ja rojalteja hänet palkanneen tai taloudellisesti tukeneen organisaation toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Kummallakin sopimuspuolella on oikeus hyödyntää ja lisensoida omalla alueellaan yhteistyön tuloksena syntyneitä henkistä omaisuutta, ellei toisin ole sovittu. Sopimuspuolen oikeuksista oman alueensa ulkopuolella sen sijaan sovitaan molemminpuolisella sopimuksella.

Jos jompikumpi sopimuspuoli uskoo, että tietty projekti tulee todennäköisesti johtamaan tai on johtanut sellaisen henkisen omaisuuden luomiseen, joka ei ole toisen sopimuspuolen lakien suojaama, tulee sen välittömästi ryhtyä neuvottelemaan kuinka omistusoikeudet tullaan jakamaan. Jollei kolmen kuukauden päästä neuvottelujen alkamisesta päästä sopimukseen, kyseisen projektin yhteistyö lopetetaan kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä. Tällöinkin henkisen omaisuuden luoneet henkilöt ovat oikeutettuja saamaan palkkioita, bonuksia ja rojalteja siten kuin edellä mainittiin.

Yhteistoiminnassa syntyneiden keksintöjen paljastamisesta toiselle sopimuspuolelle tai sen osallistujalle määrätään I liitteen III. kohdan B. (2) (e) alakohdassa. Sen mukaisesti keksijän palkanneen tai sitä taloudellisesti tukeneen on vaadittava, että keksijä tai keksi-

jät paljastavat keksintönsä viipymättä toiselle sopimuspuolelle sellaisen dokumentaation kera, joita toinen sopimuspuoli tai sen osallistuja tarvitsee hankkiakseen itselleen oikeudet, joihin se voi olla oikeutettu. Toista sopimuspuolta voi pyytää lykkäämään tällaisen tiedon julkaisua omien keksintöön liittyvien oikeuksien suojaamiseksi. Lykkäys voi olla enintään kuusi kuukautta pitkä, ellei kirjallisesti ole sovittu toisin.

Muutossopimus liitteineen on sopusoinnussa Suomen lainsäädännön kanssa.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Säännöksellä saatettaisiin voimaan muutossopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä 4 jaksossa.

2 §. Säännösehdotuksen mukaan sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitettu saattamaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Muutossopimuksen III artiklan mukaan muutossopimus tulee voimaan, kun viimeinen sopimuspuoli ilmoittaa toiselle, että sen sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtion sisäiset vaatimukset on täytetty.

Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimuk-

set ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen veloitteen määräykset. Sopimuksen määräys katsotaan lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka määräyksen tarkoittamasta asiasta on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen sopimuksen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan riippumatta siitä, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, 12/2000 vp ja 45/2000 vp).

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden suojan piiriin katsotaan kuuluvan myös varallisuusarvoiset immateriaalioikeudet, kuten tekijänoikeus ja patenttioikeus. Näiden oikeuksien perusoikeuskytkentäisestä luonteestaan johtuen on selvää, että käsillä oleva muutossopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä (PeVL 6/2005 vp).

Edellä mainituilla perusteilla esitykseen sisältyvässä muutossopimuksessa on lukuisia eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä. Muutossopimuksen I artiklan mukaisesti yhteistyösopimuksen VIII artiklan 2 kohdaksi tuleva määräys koskee yksilön oikeuksia, joiden perusteista on Suomessa säädettävä lailla.

Muutossopimuksen I liitteen I. kohta sisältää määräyksiä henkisen omaisuuden suojaamisesta, josta Suomessa säädetään lailla.

Muutossopimuksen I liitteen II. kohdan A-C alakohdat sisältävät määräyksiä liitteen soveltamisalasta ja liitteessä käytetyistä käsitteistä. Tällaiset määräykset vaikuttavat välillisesti lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamisalaan ja kuuluvat siten itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001)

PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001)

Muutossopimuksen I liitteen II. kohdan D. alakohda sisältää määräyksiä henkisen omaisuuden turvaamisesta sekä määräyksiä sopimuksen suhteesta kansalliseen lainsäädäntöön. Henkisen omaisuuden suojaamisesta säädetään Suomessa lailla. Tämän alakohdan jälkimmäisen määräyksen mukaan liite ei muuta tai haittaa sopimuspuolen ja sen kansalaisten välistä oikeuksien myöntämistä, vaan ne määräytyvät sopimuspuolen kansallisten lakien mukaan. Perustuslakivaliokunta on katsonut myös tällaisen määräyksen kansainvälisen sopimuksen suhteesta kansalliseen oikeusjärjestykseen kuuluvan lainsäädännön alaan (esim. PeVL 19/2010 vp).

Muutossopimuksen I liitteen II. kohdan E. alakohdassa määrätään sitovasta riitojenratkaisumenettelystä erimielisyyksissä, jotka johtuvat tästä sopimuksesta. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan, jos jo muutenkin lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä sisältävässä sopimuksessa on määräyksiä pakollisesta ja sopimuspuolia sitovasta riitojenratkaisumenettelystä tai sopimuksen tulkintaa koskevasta menettelystä, voi riidan ratkaisu vaikuttaa siihen, miten Suomessa laintasoisena säänneltyä asiaa koskevaa määräystä on sovellettava. Tällöin myös riidanratkaisua koskeva määräys on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (PeVL 31/2001 vp).

Muutossopimuksen I liitteen III. kohdan A. alakohdan jälkimmäisessä määräyksessä määrätään velvollisuudesta ilmoittaa työn tekijöiden nimet tekijänoikeuksilla varustetun työn kaikissa kopioissa. Tekijänoikeuksista ja niiden suojaamisesta säädetään Suomessa tekijänoikeuslaissa (404/1961). Tästä syystä määräyksen on katsottava lainsäädännön alaan kuuluvaksi.

Muutossopimuksen I liitteen III. kohdan B. (1), (2) (a), (b) ja (d) alakohdat sisältävät määräyksiä, joista Suomessa säädetään lain tasoisesti muun muassa oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin annetussa laissa (656/1967). Tästä syystä näiden kohtien on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Muutossopimuksen I liitteen III. kohdan B. (2) (d) alakohda sisältää taas poikkeuksen I liitteen III. kohdan B. (2) (a) alakohtaan, joka kuuluu lainsäädännön alaan. Poikkeuksen

salliminen lainsäädännön alaan kuuluvaan määräykseen on katsottava kuuluvan myös lainsäädännön alaan.

Muutossopimuksen I liitteen III. kohdan B. (2) (e) alakohdassa on määräyksiä asioista, joista Suomessa on säädetty laintasoisesti useissa eri laeissa, kuten tekijänoikeuslaissa (404/1961), patenttilaissa (550/1967), hyödyllisyysmallilaissa (800/1991) ja laissa oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (656/1967). Tällainen yksilön velvollisuuksia määrittävä määräys on katsottava lainsäädännön alaan kuuluvaksi.

4.2 Käsittelyjärjestys

Muutossopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla ta-

valla. Muutossopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen lainsäädännön alaan kuuluvien sopimusmääräysten voimaansaattamiseksi tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään että:

eduskunta hyväksyisi tieteellis-teknisestä yhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2012 tehdyn sopimuksen.

Koska muutossopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

tieteellis-teknisestä yhteistyöstä Amerikan yhdysvaltain kanssa tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tieteellis-teknisestä yhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä tehdyn sopimuksen (SopS 50/1995) muuttamisesta Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2012 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*

Sopimusteksti

**SOPIMUS
SUOMEN TASAVALLAN
HALLITUKSEN
JA
AMERIKAN YHDYSVALTAIN
HALLITUKSEN VÄLILLÄ
TEHDYN TIETEELLIS-TEKNISEN
YHTEISTYÖSOPIMUKSEN
MUUTTAMISESTA**

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUS ja AMERIKAN YHDYSVALTAIN HALLITUS, jäljempänä "sopimuspuolet",

JOTKA HALUAVAT MUUTTAA Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä Washingtonissa 16 päivänä toukokuuta 1995 tehtyä tieteellisteknistä yhteistyösopimusta, josta käytetään nimitystä "T & T -sopimus",

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I ARTIKLA

T & T -sopimuksen VIII artiklaan lisätään uusi kohta 2, jonka teksti on alla, ja sitä seuraavat kohdat numeroidaan uuden järjestyksen mukaisesti:

2. Kummallakin sopimuspuolella tai sopimuspuolen piiriin kuuluvalla osallistujalla tulee olla tilaisuus tarkistaa sellaisen tieteellisessä ja teknisessä aikakausjulkaisussa ilmestyvän artikkelin, raportin tai kirjan teksti, joka selostaa tähän sopimukseen perustuvan yhteistyön tuloksista, mukaan luettuina suurelta osin korjatut versiot ja käännökset, ennen näiden julkisuuteen saattamista. Tarkistus tulee suorittaa kohtuullisen ajan kuluessa.

II ARTIKLA

T & T -sopimuksen I liitteen teksti, jonka otsikko on "Henkinen omaisuus", poistetaan

**AGREEMENT
TO AMEND THE AGREEMENT
RELATING TO SCIENTIFIC AND
TECHNOLOGICAL
COOPERATION BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND
AND
THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA**

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND and THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA (hereinafter referred to as "the Parties"),

DESIRING TO AMEND the Agreement Relating to Scientific and Technological Cooperation Between the Government of the Republic of Finland and the Government of the United States of America done at Washington May 16, 1995 (the "S&T Agreement"):

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

ARTICLE I

A new paragraph 2, which reads as follows, is to be inserted into Article VIII of the S&T Agreement, renumbering subsequent paragraphs accordingly:

2. Each Party or its participant shall have the opportunity to review the text of a scientific and technical journal article, report or book reporting the results of cooperative activities under this Agreement, including any substantial revisions or translations, prior to public disclosure. The review shall be completed in a timely fashion.

ARTICLE II

The text of Annex I, entitled "Intellectual Property Rights," of the S&T Agreement

kokonaan ja se korvataan oheisella I liitteen versiolla.

shall be deleted in its entirety and replaced with the version of Annex I attached hereto.

III ARTIKLA

ARTICLE III

Tämä sopimus tulee voimaan sinä päivänä, kun viimeinen sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti, että sen sopimuksen voimaantulon edellyttämät sisäiset vaatimukset on täytetty, ja sopimus pysyy voimassa niin kauan kuin T & T -sopimus on voimassa.

This Agreement shall enter into force on the date on which the last Party notifies the other in writing that their respective internal procedures necessary for its entry into force have been completed and shall remain in force as long as the S&T Agreement remains in force.

TÄMÄN TODISTUKSENA allekirjoittaneet, jotka ovat omien hallitustensa asianmukaisesti valtuuttamia, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Agreement.

TEHTY Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2012 sekä englannin- että suomenkielisenä kappaleena, joiden kummankin tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia.

DONE at Helsinki this 16th day of October, 2012, in duplicate in the English and Finnish languages, both texts being equally authentic.

SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN
PUOLESTA:

FOR THE GOVERNMENT OF THE RE-
PUBLIC OF FINLAND:

Petri Peltonen
Ylijohtaja

Petri Peltonen
Director General

AMERIKAN YHDYSVALTAIN HALLI-
TUKSEN PUOLESTA:

FOR THE GOVERNMENT OF THE
UNITED STATES OF AMERICA:

Bruce J. Oreck
Suurlähettiläs

Bruce J. Oreck
Ambassador

I LIITE

Henkiseen omaisuuteen liittyvät oikeudet

I. Yleiset velvoitteet

Sopimuspuolten tulee varmistaa sopimuksen ja sitä asiaankuuluvasti toteuttavien järjestelyjen alaisuudessa luodun tai hankitun henkisen omaisuuden riittävä ja tehokas suojaaminen. Oikeudet tällaiseen henkiseen omaisuuteen myönnetään tässä liitteessä esitetyn mukaisesti.

II. Soveltamisala

A. Tätä liitettä sovelletaan kaikkeen sopimuksen mukaiseen yhteistyöhön, paitsi milloin sopimuspuolet tai näiden nimeämät edustajat ovat erikseen muuta sopineet.

B. Tässä sopimuksessa "henkisellä omaisuudella" on se merkitys, mikä sillä Tukholmassa 14 päivänä heinäkuuta 1967 tehdyn Maailman henkisen omaisuuden järjestön perustavan yleissopimuksen 2 artiklassa annetaan, ja se saattaa sisältää muita asioita sopimuspuolten sopimuksen mukaan.

C. Tässä liitteessä "osallistuja" tarkoittaa sopimuspuolen osallistuvaa virastoa ja yksityis-sektorilla toimivaa tahoa tai akateemista laitosta, joka osallistuu yhteistoimintaan.

D. Kummankin sopimuspuolen on varmistettava, tarvittaessa sopimuksin tai muin laillisin keinoin osallistujiensa kanssa, että toinen sopimuspuoli tai sen osallistujat voivat saada tämän liitteen mukaisesti myönnetyt oikeudet henkiseen omaisuuteen. Tämä liite ei muulla tavoin muuta tai häiritse sopimuspuolen ja sen kansalaisten välistä oikeuksien myöntämistä, mikä määräytyy kyseisen sopimuspuolen maan lakien ja käytäntöjen mukaan.

E. Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, sopimuksen alaisuudessa syntyvät henkistä omaisuutta koskevat riidat on ratkaistava asi-anomaisten osallistuvien laitosten tai tarvitta-

ANNEX I

Intellectual Property Rights

I. General Obligation

The Parties shall ensure adequate and effective protection of intellectual property created or furnished under this Agreement and relevant implementing arrangements. Rights to such intellectual property shall be allocated as provided in this Annex.

II. Scope

A. This Annex is applicable to all cooperative activities undertaken pursuant to this Agreement, except as otherwise specifically agreed by the Parties or their designees.

B. For purposes of this Agreement, "intellectual property" shall mean the subject matter listed in Article 2 of the Convention Establishing the World Intellectual Property Organization, done at Stockholm, July 14, 1967 and may include other subject matter as agreed by the Parties.

C. For the purposes of this Annex, "participant" means a Party's participating agency and any private sector entity or academic institution that participates in a cooperative activity.

D. Each Party shall ensure, through contracts or other legal means with its own participants, if necessary, that the other Party or their participants can obtain the rights to intellectual property allocated in accordance with this Annex. This Annex does not otherwise alter or prejudice the allocation between a Party and its nationals, which shall be determined by that Party's laws and practices.

E. Except as otherwise provided in this Agreement, disputes concerning intellectual property arising under this Agreement shall be resolved through discussions between the

essa sopimuspuolten tai näiden nimeämien edustajien välisillä keskusteluilla. Sopimuspuolten keskinäisellä sopimuksella riita annetaan välimiesoikeuden käsiteltäväksi sitovalla välimiesmenettelyllä kansainvälisen oikeuden sovellettavien säännösten mukaisesti. Elleivät sopimuspuolet tai näiden nimeämät edustajat kirjallisesti muuta sovi, noudatetaan UNCITRALin välimiesmenettelysääntöjä.

F. Sopimuksen irtisanominen tai voimassaolon päättyminen ei vaikuta tämän liitteen mukaisiin oikeuksiin tai velvoitteisiin.

III. Oikeuksien myöntäminen

A. Kumpikin sopimuspuoli on oikeutettu saamaan kaikissa maissa yksinoikeudettoman, peruuttamattoman ja korvauksettoman luvan kääntää, monistaa ja jakaa yleisölle tieteellisiä ja teknisiä aikakausjulkaisuartikkeleita, raportteja ja kirjoja, jotka syntyvät tähän sopimukseen perustuvan yhteistyön suoranaistuloksina. Tämän määräyksen mukaisesti tehdyn, tekijänoikeuksilla varustetun työn kaikissa yleisölle jaettavissa kopioissa on ilmoitettava työn tekijöiden nimet, ellei joku tekijä nimenomaan kiellä mainitsemasta nimeään.

B. Kaikkiin muihin henkisen omaisuuden muotoihin kuin edellä III.A kohdassa mainittuihin myönnetään oikeudet seuraavasti:

(1) Vieraillevat tutkijat saavat oikeudet, palkkiot, bonukset ja rojalit henkiseen omaisuuteen isäntänä toimivan laitoksen toimintaperiaatteiden mukaisesti.

(2) (a) Sopimuspuoli omistaa sellaisen henkisen omaisuuden, jonka ovat luoneet kyseisen sopimuspuolen kanssa työsuhteessa olevat henkilöt tai henkilöt, jotka saavat taloudellista tukea sopimuspuolelta yhteiseen toimintaa liittyen, joka ei kuulu III.B(1) kohdan alaisuuteen. Sopimuspuolet omistavat yhteisesti sellaisen henkisen omaisuuden, jonka ovat luoneet kummankin sopimuspuolen kanssa työsuhteessa olevat henkilöt tai henkilöt, jotka saavat taloudellista tukea kummaltakin sopimuspuolelta. Lisäksi jokainen tekijäksi nimetty henkilö on oikeutettu saamaan palkki-

concerned participating institutions, or, if necessary, the Parties or their designees. Upon mutual agreement of the Parties, a dispute shall be submitted to an arbitral tribunal for binding arbitration in accordance with the applicable rules of international law. Unless the Parties or their designees agree otherwise in writing, the arbitration rules of UNCITRAL shall govern.

F. Termination or expiration of this Agreement shall not affect rights or obligations under this Annex.

III. Allocation of Rights

A. Each Party shall be entitled to a non-exclusive, irrevocable, royalty-free license in all countries to translate, reproduce, and publicly distribute scientific and technical journal articles, reports, and books directly arising from cooperation under this Agreement. All publicly distributed copies of a copyrighted work prepared under this provision shall indicate the names of the authors of the work unless an author explicitly declines to be named.

B. Rights to all forms of intellectual property, other than those rights described in paragraph III.A above, shall be allocated as follows:

(1) Visiting researchers shall receive rights, awards, bonuses and royalties in accordance with the policies of the host institution.

(2) (a) Any intellectual property created by persons employed or financially supported by one Party under cooperative activities other than those covered by paragraph III.B(1) shall be owned by that Party. Intellectual property created by persons employed or financially supported by both Parties shall be jointly owned by the Parties. In addition, each creator shall be entitled to awards, bonuses and royalties in accordance with the policies of the institution employing or sponsoring that person.

oita, bonuksia ja rojalteja hänet palkanneen tai taloudellisesti tukeneen instituution toimintaperiaatteiden mukaisesti.

(b) Kummallakin sopimuspuolella on oikeus omalla alueellaan hyödyntää tai lisensoida yhteisen toiminnan aikana syntynyttä henkistä omaisuutta, ellei toteutukseen liittyviä tai muita järjestelyjä ole erikseen tehty.

(c) Sopimuspuolen oikeuksista oman alueensa ulkopuolella päätetään molemminpuolisella sopimuksella, jossa otetaan huomioon sopimuspuolien ja niiden osallistujien suhteelliset panokset yhteiseen toimintaan, henkisen omaisuuden oikeudellisen suojan ja lisensoinnin hankkimisen vaatima sitoumusaste ja muut asiaankuuluviksi katsotut tekijät.

(d) Edellisistä III.B(2)(a) ja (b) kohdista huolimatta, jos jompikumpi sopimuspuoli uskoo, että tietty projekti tulee todennäköisesti johtamaan tai on johtanut sellaisen henkisen omaisuuden luomiseen, joka ei ole toisen sopimuspuolen lakien suojaama, sopimuspuolien tulee välittömästi ryhtyä neuvottelemaan siitä, miten henkiseen omaisuuteen liittyvät omistusoikeudet jaetaan. Ellei sopimukseen päästä kolmen kuukauden kuluessa neuvottelevien alkamispäivästä, kysymyksessä olevan projektin yhteistyö lopetetaan kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä. Henkisen omaisuuden luoneet henkilöt ovat silti oikeutettuja saamaan palkkioita, bonuksia ja rojalteja III.B(2)(a) kohdan mukaisesti.

(e) Yhteistoiminnassa syntyneiden keksintöjen osalta sen sopimuspuolen tai sopimuspuolen osallistujan, joka palkkaa keksijän tai keksijöitä tai tukee heitä taloudellisesti, on vaadittava, että keksijä tai keksijät paljastavat keksintönsä viipymättä toiselle sopimuspuolelle tai sen osallistujalle sellaisen dokumentaation ja sellaisten tietojen kera, joita toinen sopimuspuoli tai sen osallistuja tarvitsee voidakseen hankkia itselleen oikeudet, joihin se saattaa olla oikeutettu. Kumpi sopimuspuoli tahansa tai sen osallistuja voi kirjallisesti pyytää toista sopimuspuolta tai sen osallistujaa lykkäämään tällaisen dokumentaation tai tiedon julkaisua tai julkisuuteen saattamista omien keksintöön liittyvien oikeuksiensa suo-

(b) Unless otherwise agreed in an implementing or other arrangement, each Party shall have within its territory a right to exploit or license intellectual property created in the course of the cooperative activities.

(c) The rights of a Party outside its territory shall be determined by mutual agreement considering the relative contributions of the Parties and their participants to the cooperative activities, the degree of commitment in obtaining legal protection and licensing of the intellectual property and such other factors deemed appropriate.

(d) Notwithstanding paragraphs III.B(2)(a) and (b) above, if either Party believes that a particular project is likely to lead to or has led to the creation of intellectual property not protected by the laws of the other Party, the Parties shall immediately hold discussions to determine the allocation of rights to the intellectual property. If an agreement cannot be reached within three months of the date of the initiation of the discussions, cooperation on the project in question shall be terminated at the request of either Party. Creators of intellectual property shall nonetheless be entitled to awards, bonuses and royalties as provided in paragraph III.B(2)(a).

(e) For each invention made under any cooperative activity, the Party or its participant employing or financially supporting the inventor(s) shall require that the inventor(s) disclose the invention promptly to the other Party or its participant, together with any documentation and information necessary to enable the other Party or its participant to establish any rights to which it may be entitled. Either Party or its participant may ask the other Party or its participant in writing to delay publication or public disclosure of such documentation or information for the purpose of protecting its rights in the invention. Unless otherwise agreed in writing, the delay shall not exceed a period of six months from

jaamiseksi. Ellei ole kirjallisesti sovittu toisin, lykkäys ei saa olla kuutta kuukautta pidempi laskettuna siitä päivästä, jona keksinnön tehnyt sopimuspuoli tai sen osallistuja on tuonut keksinnön toisen sopimuspuolen tai sen osallistujan tietoon.

IV. Liikesalaisuudeksi luokiteltava tieto

Jos tämän sopimuksen puitteissa hankitaan tai luodaan tietoa, joka välittömästi luokitellaan liikesalaisuudeksi, kumpikin sopimuspuoli ja sen osallistajat tekevät parhaansa sellaisen tiedon suojaamiseksi. Tieto voidaan luokitella "liikesalaisuudeksi", jos henkilö, jonka hallussa tieto on, voi hyötyä siitä taloudellisesti tai saavuttaa kilpailuedun niihin nähden, joilta tieto puuttuu, eikä tieto ole yleisesti tunnettu tai yleisön saatavissa muista lähteistä eikä tiedon haltija ole aikaisemmin luovuttanut tietoa muitten saataville vaatimatta samalla veloitetta, että tieto pidetään luottamuksellisena.

the date of disclosure by the inventing Party or its participant to the other Party or its participant

IV. Business-Confidential Information

In the event that information identified in a timely fashion as business-confidential is furnished or created under this Agreement, each Party and its participants make their best efforts to protect such information. Information may be identified as "business-confidential" if a person having the information may derive an economic benefit from it or may obtain a competitive advantage over those who do not have it, and the information is not generally known or publicly available from other sources, and the owner has not previously made the information available without imposing in a timely manner an obligation to keep it confidential.